

ATIJJA FETHI EL-VIŠI¹

VRIJEDNOSTI DOMOVINE U POSLANIKOVOJ HIDŽRI

Početak mjeseca muharema dolazi nam povjetarac koji budi sjećanje na miljenika Muhameda, s.a.v.s. Tada su vjerničke duše zadovoljne svojim Gospodarem. Ta sjećanja dolaze iz dubine prošlosti gdje raspršuju ono što je prekrila naša današnjica, sačinjena od tromosti, učmalosti i melanholije. Kao da je Poslanik, a.s., sa Hidžrom oživio naše snove i probudio nadu i želju da otkrijemo ono što je zadesilo naš ummet od nesreća koja nam kidaju srca. Možda nam to prizivanje uloge i pozicije koju su imali muslimani, a koje je bilo zakopano u zaboravu, otkriva nove detalje naše slavne historije prepune pouka i savjeta. Najvažnije od svega je što shvatamo vrijednosti domovine i saznajemo osnovna načela domoljublja.

To su stvari koje je islam promovirao u svojim prvim danima, sa svim normama o očuvanju osnovnih principa, ukazujući na neraskidivu vezu između domoljublja i vjere.

Domovina i vjera

Od samog početka objave Kur'ana, naslućuje se u više navrata pitanje domovine. Npr: *Kunem se gradom ovim, a tebi će biti dopušteno sve u ovom gradu.*² Ukazuje se na lijep način da sama zemlja prema Božijim mjerili-

---

¹ Pisac i islamski mislilac.

² El-Beled, 12.

ma nema vrijednosti ako je izostala imanska duša koja može dodati toj civilizacijskoj vrijednosti nebeski dar. Vjera stvara u ljudskoj duši iskren osjećaj o vrijednosti domovine i preciznu sliku o njenom značaju.

Stoga, kada je Poslanik izgubio sigurnost i pogodno tlo za vjeru tev-hida, prisilno je napustio Mekku, pun žala zbog rastanka sa voljenom domovinom. *Kada su oni koji ne vjeruju prisilili da ode, kad je s njim bio samo drug njegov, kada su njih dvojica bili u pećini i kada je on rekao drugu svome: "Ne brini se, Allah je s nama."*³

I na samom izlazu iz Meke, kada kreće Poslanik prema Medini, on svoje časno čelo okreće prema Mekki, gdje je posljednji put gleda s osjećajem punim čežnje i boli. To je grad koji ga podsjeća na djetinjstvo u Benu Sa'du, kao i miris mošusa koji dopire do njega. Sjeća se naručja Halime Sa'dije i sestre Šejme te Ummu Ejmen.

Mekka budi sjećanje na njegovu ljubav prema tom gradu, njegov brak sa Hatidžom, pomiješan sa prvim danima objave, kao i sjećanje na teške trenutke u različitim periodima. To budi sjećanje na događaje koji su tražili žrtvovanje na polju da've. To su bili dani puni izazova, napada na njega i neprijateljstava u različitim oblicima.

Poslanik, s.a.v.s., sjeća se svega, a suze same naviru na oči, i kaže: "Tako mi Allaha, ti si najbolja zemlja i najdraže mjesto meni, da me tvoji stanovnici nisu istjerali, nikad te ne bih napustio!"⁴

Čvrsti korijeni

Allahova mudrost je sa izvanrednom preciznošću odredila da ljudsko postojanje na prostranoj Zemlji bude na božanskim načelima: *Klanjajte se samo Allahu, vi drugog boga osim Njega nemate! On vas od zemlje stvara i daje vam da živite na njoj.*⁵

Poslanik, a.s., shvatio je da duhovnost s kojom dolazi ne može imati stanište u zraku i nebesima, nego na Zemlji koja predstavlja jedno geo-

³ Et-Tevbe, 40.

⁴ Ibn Kesir, *El-Bidaje ve-n-nihaje*, 2/239.

⁵ Hud, 61.

grafsko područje u obzorjima ljudske civilizacije (čovjek + zemlja + vrijeme). Život ne može opstojati niti može uzeti ukorijenjeni civilizacijski karakter dok se ne spoji geografija sa historijom ili, drugim riječima, kada se spoje zemaljske vrijednosti sa nebeskim u kompatibilnosti i povezanosti a ne kontradiktornosti i razjedinjenosti.

Preobražaj zemlje od svog osnovnog oblika u drugi različit oblik u kojem odijeva ljudsku narav na jedinstven način predstavlja nam Božiji projekat i čvrstu vezu između čovjeka i zemlje! *Jedan od dokaza Njegovih je to što vas od zemlje stvara, i odjednom vas, ljudi, svuda ima razasutih.*⁶

Možda Medina sa svojim geografskim granicama nije bila dovoljna da izrazi rastuće islamsko širenje u civilizacijskom smislu i širenje islama na zemlji na osnovama i vrijednostima dobra.

“Imajući u vidu da je islam sveobuhvatan program, kako za nebeski – svijet gajba, tako i za ljudski život, planiranje i političko djelovanje u pojavnom svijetu, islam kao vjera se ne uspostavlja (ne realizira se) ako nema geografsko područje u smislu mjesta i domovine.

A domovina, mjesto i geografsko područje neće biti islamsko ako nacionalna pripadnost ne bude dio islamske pripadnosti. Islam insistira i traži postojanje doma i domovine. On se ne može stacionirati bez mjesta i domovine gdje će se utjeloviti i aklimatizirati. On nije vjera koja se ispunjava pojedinačnim izbjavljenjem, kao što se ljudsko spasenje i ljudski napredak ne može desiti ako nema u sebi islama.⁷

Zato je nelogično da Poslanik napusti Mekku, ne žaleći što napušta rodno mjesto zbog onog što je proživio on i njegovi ashabi, bez obzira koliko je to bilo teško i koliko je dugo trajalo. To se ne može porediti sa velikim ciljevima koji su iznad svih emocija i interesa.

Zatim, vidimo Poslanika, koji u Medini sa ljubavlju i čežnjom okreće svoje lice pema Časnom Hramu u Mekki. Allah, dž.š., rekao je: *Vidimo Mi kako sa žudnjom bacaš pogled prema nebu, i Mi ćemo, sigurno, učiniti da se okrećeš prema strani koju ti želiš: okreni zato lice svoje prema svetom*

⁶ Er-Rum, 20.

⁷ Muhamed Imare, “El-Vetan ve-l-vetanijjetu fi-l-islam”, saudijski časopis *El-Kafile*, br. 1419.

*hramu.*⁸ On nastoji da se vrati u Mekku, ali ne sa sabljom i kao osvjetnik, nego s logikom milosti koju treba ostvariti prema svjetovima.

Ciljevi civilizacijskog širenja

Nije skriveno ni od jednog muslimana koji je svjestan našeg islamskog puta da pripadnost domovini u svom općem kontekstu nije udaljeno ni koliko jedan pedalj od vjere tevhida i njene plodne sredine. On obnavlja pokidane veze i približava ljude jedne drugima. Islam je primio u naručje različite nacije i raznovrsne jezike i doveo je u red te prostrane granice u jedan civilizacijski sistem. Nije uzimao ničije pravo kao što nije ni pravio razliku jednih u odnosu na druge. Ovo je činjenica koja je proklamirala ovu vjeru kao vjeru koja brine o granicama domovine. U isto vrijeme kada su drugi pravci i filozofije ograničavali domovinu na jezik, regiju u sl., islam je vodio računa da ona bude univerzalna kako u civilizacijskoj formi tako i u njenoj organizaciji. Standardi prema kojima se mjeri napredak i superiornost nekoga jesu bogobojznost, dobro djelo i uređivanje ovog svijeta prema pozitivnim pravcima.⁹

I ne samo to, nego je ova činjenica dala islamu mjesto i pogodno tlo u dušama onih do kojih je doprla ova blagoslovljena misija kao i to što je podržala pripadnost domovini. Primjer za ovo je Bilal, r.a., čiju je ljubav prema Mekki učvrstio islam, tako da je on u prvom periodu svog boravka u Medini pjevao o brdima i proplancima Mekke, spominjući izvore i njenu zemlju. Na taj način on je isticao svoju istinsku ljubav prema domovini.

Kada je Poslanik, s.a.v.s., čuo čovjeka – muhadžira, koji se zvao Esil, kako opisuje Mekku, zasuzio je i rekao: “O Esil, pusti srca neka se raduju!” Ova emocija, ako nije povezana sa vjerom, ona postaje obična čežnja za zemljom i time čovjek zaboravlja svrhu svog postojanja. Poslanik je hrabrio ashabe i tražio od njih da se strpe zbog njihovog rastanka s rodnom grudom riječima:

⁸ El-Bekare, 144.

⁹ Muhamed Imare, *El-Vetan ve-l-vetaniijetu fi-l-islam*, saudijski časopis El-Kafile, br. 1419.

“Bože, daj da volimo Medinu kao što volimo Meku, ili više od toga! Bože neka je proklet Utbe ibn Rebia, Šejbe i Umejje ibn Halef, zato što su nas istjerali!”¹⁰

Više od toga, Zemlja i dom postaju mjesto rađanja islamskih ideja gdje se ostvaruju napredak i civilizacija.

Uzvišeni Allah kaže: *On je zemlju ravnom učinio i na njoj nepomične planine i rijeke stvorio i od svakog ploda po par, muško i žensko, dao; On dan zastire noću. To su doista dokazi ljudima koji razmišljaju. Na zemlji ima predjela koji jedni s drugima graniče i bašča ima lozom zasađenih, i njiva, i palmi sa više izdanaka i samo s jednim; iako upijaju jednu te istu vodu, plod nekih činimo ukusnijim od drugih. To su, doista, dokazi ljudima koji pamet imaju.*¹¹ Kako, onda, da vjernik ne voli domovinu?!

Allah je htio da, nakon ovakvog odgojnog iskustva kojeg su imali muslimani u Medini, više ne pate i dao im je pobjedu: *Pa je spustio smirenost na njih, i nagradiće ih skorom pobjedom.*¹² Unatoč tome što su se vratili u Meku kao pobjednici većina je ostala u Medini, potvrđujući time svoju vjeru u novi dom.

Ljubav prema domovini je nešto s čime se čovjek rađa. Griješe oni koji kažu da vjera i domovina nisu kompatibilne. To vidimo iz naše prošlosti preko generacija koje su prethodile. Vrijeme u kojem živimo zahtijeva da svi budemo u jednom safu bez obzira na naše razlike. To je historijska odgovornost koju nosimo spram ummeta, kojeg su smutnje i zavjere zarobile. Pa da li ima onih koji će se odazvati?!

(Preveo: Mehmed KUDIĆ)

¹⁰ Ibn Kesir, *El-Bidaje ve-n-nihaje*, 3/260.

¹¹ Er-Ra'd, 3-4.

¹² El-Feth, 18.